

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΤΙΚΗΝ ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ,"

ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3, ΑΘΗΝΑ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχυτικοί συντάκτες: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟ-
ΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διαχειριστής: Η ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ,"

Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει να διευθύνονται:

«ΕΤΑΙΡΙΑ Η «ΤΥΠΟΣ» Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ»

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Για την Ελλάδα

δρ.	20	τό χρόνο.
>	10	το εξάμηνο.
>	5	τό τρίμηνο.
£	1	τό χρόνο.
£	0,10	τό εξάμηνο
\$	5	τό χρόνο
\$	3	τό εξάμηνο

Για την Αγγλία και Αίγυπτο

Και για τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΝΑ γιορτάσουμε τις εθνικές μας επιτυχίες, είναι βέβαια μια ιερά υποχρέωσή μας. Και να τις γιορτάσουμε μάλιστα με τό, μεγαλοπρεπέστερο τρόπο, ανάλογα και προς το μέγεθος των επαυχιών αυτών. Μά, θαρροίμε, ή γιορταστική όρηή σας καλό είναι να σταματήσει μπροστά σε κάμποσα πράγματα που συνδεμένα με την εθνικήν μας ιστορία, πήρανε για χαρακτηρισμό ιερό και δεν επιτρέπεται κανείς να τα άγγιξει δίχως να φανεί βέβηλος. Κάθε εποχή έχει τους δικούς της τρόπους για να εκδηλώνει τους ένθουσιασμούς της κι όλα τα αισθηματά της, κι ούτε είναι δυνατό ή μια εποχή νάντιγράφει τυφλά την άλλη γιατί άλλως είναι κίνυνος να χαρακτηριστεί για κομική κι άνιερη. Καθετί που δεν ανταποκρίνεται προς ώρισμένη ψυχολογική κατάσταση, είναι ψεύτικο. Και θα θέλαμε να ρωτήσουμε τους οργανωτές αυτών των εορτών προς ποιά ψυχολογική μας κατάσταση ανταποκρίνεται ή απόφαση να καταρτιστεί χορός μαθητών για να ψάλλει στο Στάδιο, τό «τη υπερμύχου»; Είναι θρησκευτική ή έποχή μας, κολλάζει σήμερα μέσα μας τό ίδιο εκείνο θρησκευτικό πάθος, που έσπρωξε τους προγόνους μας τους Βυζαντινούς στην Άγια Σοφιά την αξέχαστη εκείνη νύχτα για νάγρυπνήσουνε όλη τη νύχτα φέλλοντας τό αδάντο τροπάρι; Γιατί εκείνοι πιστεύανε αληθινά πως ή Πα- γιαλιά έσωσε την Πόλη από τους Άράβους. Έμείς που έτοιμαζόμαστε να ψάσουμε τό ίδιο τροπάρι πιστεύουμε πως ή Παναγιά μās βοήθησε για να νικήσουμε τους όχτρούς μας; Κι όταν όπως είναι βέβαιο δέ σάξεται ούτε έχνος από θρησκευτικό αίσθημα αληθινό στην ψυχή μας, γιατί να μη φανόμαστε πα-

σότερο εύλαβικοί στις ιερές μας παράδοσες και προς τους θρησκευτικούς μας ύμνους που συνδεθήκανε με την ιστορική ζωή του έθνους και που δεν μπορούμε παρά με τη μορφή κομικών θεατρισιμών, να τους ξαναφέρουμε στη ζωή, αφού δεν μπορούμε πια να ξαναζήσουμε σήμερα την ίδια ζωή;

ΔΗΜΟΣΙΕΥΑΜΕ δύο γράμματα του Ψυχάρη πάνω στο ζήτημα της μιχτής γλώσσας. Από τα γράμματα αυτά φαίνεται καθαρά ή γνώμη του άρχηγού της γλωσσικής μεταρρύθμισης για τό πολυθρόνλητο αυτό ζήτημα. Λοιπόν ό Ψυχάρης καταδικάζει απόλυτα τη μιχτή γλώσσα. Υπόρχονε δυό είδη μιχτής. Μία των εφημερίδων που παίρνουνε όπως τύχει κι από τη καθαρεύουσα κι από τη Δημοτική για να σχηματίσουνε ένα άχώνευτο και τερατώδικο γλωσσικό μίγμα, που μόνο στομάχι στρονθοκαμήλου μπορεί να τό χωνέψει. Υπόρχει και μια άλλη μιχτή συστηματοποιημένη, κανονισμένη. Αιστή δέν παίρνει όπως τό- χει, δέν άνακατενει τις δυό γλώσσες, μά κανονίζει τόσο και τί θα πάρουμε από την καθαρεύουσα για να τό ενόσουμε με ώρισμένα στοιχεία της δημοτικής. Ένα είδος χημικό μίγμα. Οι μιχτοί αυτού του είδους — της κανονισμένης δηλαδή μιχτής, έχουνε την αξίωση να περουνε κι αυτοί για δημοσιαμιστές και θυμώνουνε μάλιστα άμα τους άρνέσσει τον τίτλο τού έλληθινού δημοσιαμιστή. Τι βγαίνει τώρα από τα δυό γράμματα του Ψυχάρη; Βγαίνει πως διάκριση κομιά δέν έτάρχει, πως ή μιχτή είτε άκωνόνηστη είτε κανονισμένη με μαθηματικό τρόπο, στέκεται πάντα τό ίδιο ψεύτικο, νόθο κατασκευασμένο καταδικασμένο στη συνείδηση κάθε γνώσιου δημοσιαμιστή. Όσοι σιματαθούνε την κανονισμένη μιχτή κοραχτηρίζοντάς τηνε πά μια τελειοποιημένη δημοτική όπως τηνε δημιουργήσανε οι άνάντες τάχα της σημερινής ζωής. άς μιν ξεγνώστε πως σάφωνα με τη γνώμη του Ψυχάρη ή μιχτή, όπως κι αν τηνε φτειάσει, μιχτή μένει πάντα, δηλαδή ψεύτικο, άωόσυκο πράγμα.

ΠΕΡΑΣΑΝΕ δέκα (άρθρ. 10) χρόνια άλίερα από τότε που ή Έλληνική Βουλή ψήφισε να σταλθεί στο Παρίσι τό Πεντελίσιο μάρμαρο για τό μνημείο τού Μωροείας. Τό ψήφισε και τό ξέχασε, όπως συμβαίνει ταχτικά και στερεότυπα σε παρόμοιες περιστάσεις. Και της τό θυμίζουμε αυτό σήμερα, με τό συνθησιαμένο μισσοκεπασμένο φραντζέζικο σορακασμό οι Παριδιάνικες εφημερίδες. Έμεις ώστόσο δέν απελπιζόμαστε, πά συλλογιστούμε πως σήμερα, που πρόεδρος της Έλληνικής Βουλής είναι άντρας της κροικίας και της μόρφωσης τού κ. Σοφούλη, ή Βουλή θα θυμηθεί τό χρέος της και θα δητήσει να ξετροπιαστεί.

Τό γνώρισμα της καθαρεύουσας τό σημαντικότερο, ή ουσία της είναι, που δέ στάθηκε ίκανή να δώσει στους διακούς της την άρχή, δέ λέω της έπιστήμης, μά της κοινότερης, της καθημερινής λογικής, δηλαδή να ξετάξουνε τά πράγματα, να μιλούνε μόνο για βσα, ξέρουνε.

Ψυχάρης

ΟΝΟΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ (ΑΡΙΘ. 4)

Προτού προχωρήσω σ' άλλα ονόματα, σημειώνω δύο μερικά διορθώματα ή άλλα παρατηρήματα σχετικά με όσα έγραψα (Δες «Νουμά» αρ. 33, 37, 38).

Τὸ Νεροκλείτης εἶχα πει πὸς εἶναι παραμόρφωση τοῦ Ονειροκρίτης. Ἐνας ἀναγνώστης τοῦ «Νουμά» τότες μᾶς ἔγραψε ὅτι δὲν εἶν' ἔτσι, ὅτι τὸ ὄνομα σημαίνει ἐκεῖνο πὸν δείχνει. Μὰ τί δείχνει, δὲ μᾶς τὸ εἶπε. Μήπως λένε πουνθενά ἔτσι τὸ νεροκράτη. Ἄν ναι, τότες βέβαια δὲν εἶνε σωστή ἡ ξήγησή μου. Νᾶγα πάλι σύνθετο μὲ τὸ Ἰταλικὸ nero, δὲν τὸ πιστεύω.

Τοῦ Βύρκας παροῦ τὴν παραγωγή πικρῶμα ἀπ' τὸ βαφτ. Βαγύτιμος, γιατί τὸ βρισκω καὶ Μπαρκας στὴν Ππειρο. Καὶ γιὰ τὸ Πάγκας τῆς Κορινθίας πρέπει νὰ παραβληθῶν καὶ τὰ Ἰταλικά οἰκογενειακά Banca καὶ Banco (τὸ β' θαρῶ καὶ βαφτιστικῶ).

Τὸ Κομπήης σωστότερο εἶναι νὰ προαχθῆ ἀπὸ Jacovino παρὰ ἀπ' τὸ Γιακουμῆς.

Γιὰ τὸ Κοντιύλης εἶπα πὸς δὲ θάναι ἀπ' τὸ κοντιλί, μόν' ἀπ' τὸ Κοϊντιλιος τὸ ρωμαϊκῶ. Ἀκόμη δὲν ἄλλαξα γνώμη, ἂν καὶ θοῖρα πὸς ἀρβανίτικα τὸ Κωνσταντῖνος τὸ λένε καὶ Κοντιλ. (ἀντὶς Κοντιν βέβαια, ὅπως ἔχομε κ' ἡμεῖς Γκοντινός). Ἀνευκολιτοῖμα νὰ πιστέω τόσο μεγάλη διάδοση τοῦ ἀρβανίτικου Κοντιλ ὅση ἔχει τὸ Κοντιύλης.

Γιὰ τὸ Ρώτας, μ' ὄλο πὸν ξεκολουδῶ νὰ υπομνήζομαι κάποια σχέση του μὲ τὸ Ρωτόκρητος, πιθανοτικῶς εἶναι Ἰταλικῶ, γιατί τὸ βρισκω καὶ στὴν Κορινθία. Κι ὁ Βάλληνας σὲ νεώτερη ἔκδοση τοῦ ἱστορικῶ μέρους τῶν Κυθριακῶν του, πὸν δὲν τὴν εἶχε συμβουλευτῆ πὸν, δέχεται τὸνομα γιὰ ξένο καὶ τὸ γράφει Ρόττας. Ἄν καὶ δὲ ἴσως καμμιά δοσιμένη μαρτυρία. Βρίσκεται τὸ Ρώτας ἀκόμη καὶ στὴ Σέρο στὴν Πολίαντρο, στὴ Μίλο κ' ἄλλοῦ.

Τὸ Κοῦσουλάς βρισκω πὸς τὸ λένε ἀκόμη εἰδῶ κ' ἐκεῖ (στὴν Κύπρον, στὴν Ἀλβανία) ἔτσι δὲ σὰν κοινὸ οὐσιαστικῶ. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ δεχτοῦμε ὅτι τὸ Κοῦσουλίνοσ ἔγινε ἀπ' τὸ Κοῦσουλάς, καὶ ὅχι ἀντίποδα, ὅπως ὑπόθεσα γιὰ νὰ ξηγηθῆ τὸ κοῦσιντις κω.. Σημειῶνω πὸς τὸ Consul εἶναι κ' ὄνομα ἄγιου (Ἐπισκόπου) τῆς Ἀνακτῆς ἐκκλησίας. Λοιπὸν ἴσως νάνα καὶ πληρονομημένο τῶνομα, ὅπως τὸ ἑλληνικὸ Ὑπότιος.

Γιὰ τὸ Φίλιος μπορεῖ νὰ δοθῆ κ' ἄλλη ξήγηση ἔξω ἐκεῖνη πὸνδωσα. Ἴσως νάνα μὰ ἀπ' τίς συγγενῆς βορειοελληνικῆς συγγενῆς σὲ λιος καὶ λιασ ἀπὸ κάποια Θεοφίλης ἢ Καουροφίλης, ὅπως εἶναι τὰ Τόλιος καὶ Τόλιας ἀπὸ Ἀποστόλης. Κόλλιος καὶ Κόλλιας ἀπὸ Νικόλας, Ποῦλλιος καὶ Ποῦλλιας (Ποῦθε; Ἄν δὲν ἔχουν σχέση μὲ τὸ Ποῦλος πὸν ὁ κ. Ν. Πολίτης τὸ θέλει ἀπὸ Πουλημένος, δὲναι ἀρβανίτικα, καὶ ὅχι ἀπ' τὸ πούλια πὸν λέγει ὁ Μπουττουράς), Χάλλιος (Καρα-Χάλλιος) ἀπὸ Μιχάλης (δὲ θυμᾶμαι, μὰ πιστέω νὰ ὑπάρχη καὶ Χάλλιας, ὅπως δείχνει τὸ χωριὸ Χάλλια, πὸν εἶν' ἀπὸ τὸ ἀπὸ νάνα ἡ ἀρβανίτικη λέξη χάλια) κτλ. Προβλ. ἀκόμη γιὰ τὸ Φίλιος καὶ τὸ Μπουφίλιος ἀπ' τὸ Ἰταλ. βαφτ. ὄν. Bonfiglio (Καλὸς γιὸς, ἴσως ἀντίθετα πρὸς τὸ

Ἄσωτο γιὸ. Καὶ γαλλ. Bonfils).

Γιὰ τὸ Πάτσης προβλ. καὶ τὸ Ἰταλ. βαφτ. ὄν. Pace, συγγενῆ, θαρῶ, τοῦ Pacifico.

Γιὰ τὸ Βενιζέλος (Μπενιζέλος, Μπενιζέλος) ἡ τωρινὴ μου γνώμη εἶναι πὸς ἔγινε ἀπὸ Μπένος (Benno) μὲ τὴν ὑποκοριστικὴν κατάληξη—cello, γεννημένη ἀπ' τὸ λατινικῶ—culus, ὅπως τὰ vermicello, σκουληράκι, λατινικῶ vermiculus (καὶ vermicelli, γαλλ. vermicelle, ὁ φιδὲς), fraticello, ὑποκορ. τοῦ frate, ἀδερφὸς σὲ τᾶγμα καλογερικῶ, botticello ἀπὸ botte, βαρέλι (καὶ οἶκογ. ὄν. Botticelli) torricella, πυργάκι, ἀπὸ torre (καὶ οἶκογ. ὄν. Torricelli) κτλ. Τὸ Μπένος τώρα γνωστὸ πὸς ἔχει σχέση μὲ τὸ Μπενιζέλος. Εἶχα ὑποθέσει πὸς εἶναι σκετικῶ καὶ τὸ Μπενη—Ψάλης, καὶ σωστὰ τὸ ὑπόθεσα, ὅπως φαίνεται ἀπὸ νὰ σημειῶμα τοῦ 1721, ὅπου βρίζεται «μπένος ψάλης» (Δες Ν. Βέη, Ἐπιφρ. Κώδικος τῆς Μητροπ. Μονεμβασίας καὶ Καλαμίτας). Καὶ γιὰ νὰ ξηγήσω τὸν τύπο αὐτόνε Μπενῆς, ὅπως καὶ τίς μορφῆς Beninzello ἢ Beninsello, ὅπως γράφεται τῶνομα στὰ χαρτὰ τοῦ ἑλληνικοῦ Κολλέγιου τῆς Ρώμης, ὑπόθεσα ἀρχικῶ ὄνομα Benigno κ' ἀπ' αὐτὸ Μπενῆς καὶ Μπενίτης. Ἑλληνικῶ ὄνομα Μπενίτης δὲ θυμᾶμαι ν' ἀπάντησα. Ποιὸν πιθανὸ νὰ ὑπάρχη, ἀφοῦ ὑπάρχει τοποθεσία στοὺς Κορφοῦς: Μπενίτσα. Στὰ Ἰταλικά βρίζεται Benci καὶ Benizzi ἢ Benicio. Ἄν δεχτοῦμε ὅμως τὴν πάρα πᾶνου ξήγηση δὲ μᾶς χρειάζονται αὐτά. Μόνον τὸ Μπένος ἢ Μπενῆς, πρέπει νὰ βρεθῆ, πὸν ἀνήκει. Στὰ Κεφαλληνιακὰ τοῦ Ἠλ. Τσιτσέλλη, Τομ. Α' σελ. 323, βρίζω τὸν τύπο Benno νὰποδίδεται στὸ Βενέδικτος. Ἴσως νάνα ἔτσι καὶ νάνηξη τὸ Benno μὲ τοὺς ἄλλους ἰταλικούς τύπους Bene καὶ Beni στὸ Benedetto—Bennetto. Οἰκογενειακὰ Μπενέτος καὶ Μπενέτης ὑπάρχουνε στὴν Κρήτη, στὴν Κύπρο, ἴσως κ' ἄλλοῦ. Ἄν εἶναι πρωτότυπο τὸ Benedetto, τότες τὸ Beninzello ἴσως νάνα ἀπὸ ἀμέλεια στὴν προφορὰ ἀντὶς Benizello. Μπορεῖ ὅμως τὰ Benno καὶ Bene καὶ Beni νάνηκον καὶ στὸ Benedetto καὶ σ' ἄλλα ὄνόματα πὸν ἀρχίζουν ἀπὸ Ben—, λοιπὸν καὶ στὸ Benigno. Γιὰ τὸ Benigno συνηγορεῖ κ' ἄλλη σειρά ὀνομάτων, τὰ Bonno, Bonino κτλ., ὅπου καὶ στὸ γυναικειο Boninzella Ἄς μᾶς διαφωτίσουν καλύτερα γι' αὐτὸ οἱ Fratelli, ἀφοῦ κ' ὁ Βενιζέλος τόσα χαρτὰ τοὺς ἔκανε.

Γιὰ τὸ Κόκκος σημειῶνω πὸς εἶναι καὶ ξένο ὄνομα, χωρὶς νάφησω τὴ γνώμη μου πὸς εἶναι κ' ἑλληνογεννητο ὄμοιο.

Τὸ Μαρκουλής πειὸ σωστὰ ἀπὸ Marcolino ἀντὶς ἀπὸ Μαρκελλίνος πὸν εἶπα.

Γιὰ τὸ Γκέκας σωστὰ, θαρῶ, ὑπόθεσα πὸς δὲ θάναι ἐθνικῶ, παρὰ ὑποκοριστικῶ βαφτιστικῶ. Πιθανότερο ὅμως ὅχι ἀπὸ Ἄγγελος, παρὰ ἴδιο μὲ τὸ Γκίγκας, κ' αὐτὸ ἀπ' τὸ Gino (Γιάννης) μὲ τὴν καταλ.—κας, ἀπ' ὅπου ἴσως καὶ τὸ γαννώτικον οἰκογενειακὸ Κίγκος (ὁ βουλευτῆς) ἀντὶς Κίγκος.

Γιὰ τὸ Ἐμπειρίκος προβλ. καὶ Biricus, ὄνομα ἄγιου, καὶ Μπερίκος, χωριὸ κοντὰ στ' Ἀργυρίνι. Ἡ μήπως εἶναι σὰν τὸ γιόκας χαϊδευτικῶ ἀπὸ τὸ ἀρβανίτικον μπίρι, γιός;

Τοῦ Κοτοπούλης ἀπὶνω τὴν παραγωγή πὸν εἶπα καὶ προτείνω ἄλλη, ἀπ' τὸ Κότας, ὄνομα. Τὸ —πούλης θάναι καταλ. σὰν τὸ—πούλος. Προβλ. καὶ Κοτόπουλος.

Τὸ Φουρτόνας πειὸ σωστὰ ἀπ' τὸ Fortuniana.